

КАРАР
19.06.2018

КАРАР
№ 6

**«2018-2022 елларга Сарман
муниципаль районның
Иске Имән авыл жирлегендә
сөтчелек юнәлешендә терлекчелекне үстерү»
муниципаль программасы турында**

«Авыл хужалыгын үстерү турында» 2006 елның 29 декабрендәге 264-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «2013-2020 елларга авыл хужалыгын үстерүнең һәм авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарларын жайга салуның дәүләт программасы турында» 2012 елның 14 июлендәге 717 номерлы карары нигезендә авыл хужалыгы продукциясенә конкурентлыкка сәләтлелеген арттыру һәм Сарман муниципаль районында терлекчелекне үстерү өчен уңай шартлар тудыру максатларында КАРАР БИРӘМ:

1. Кушымта итеп бирелә торган «2018-2022 елларга Сарман муниципаль районының Иске Имән авыл жирлегенә сөтчелек юнәлешен үстерү» муниципаль программасын (алга таба - Программа) расларга.
2. Программаны үтәүчеләргә Программаны вакытында һәм тулысынча үтәүне тәмин итәргә тәкъдим итәргә.
3. Әлеге карарны «Татарстан Республикасы хокукый формацияләүнең рәсми порталы» (PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм «Сарман муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында урнаштырырга.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үземдә калдырам.

Татарстан Республикасы
Сарман муниципаль районы
Иске Имән авыл жирлегә
Башкарма комитеты жиәкчәсе

Р.Ә.Исламова

"2018 - 2022 ЕЛЛАРГА САРМАН МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ИСКЕ ИМӘН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНДӘ СӨТЧЕЛЕК ЮНӘЛЭШЕНДӘ ТЕРЛЕКЧЕЛЕККӘ ҮСТЕРҮ" МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАСЫ

"2018 - 2022 ЕЛЛАРГА САРМАН МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ИСКЕ ИМӘН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНДӘ СӨТЧЕЛЕК ЮНӘЛЭШЕНДӘ ТЕРЛЕКЧЕЛЕККӘ ҮСТЕРҮ" МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАСЫ ПАСПОРТЫ

Программаның исеме	«2018 - 2022 елларга Сарман муниципаль районының Иске Имән авыл жирлегендә сөтчелек юнәлешен үстерү» муниципаль программасы
Программаны эшләү өчен нигез (хокукий акт исеме, номер һәм дата)	"Авыл хужалыгын үстерү турында" 2006 елның 29 декабрдәге 264-ФЗ номерлы Федераль закон РФ Хөкүмәтенең 2012 елның 14 июлендәге карары "Авыл хужалыгын үстерү буенча дәүләт программасы турында һәм авыл хужалыгы продукциясе базарларын жайга салу, чималны һәм азык-төлекне 2013 - 2020 елларга жайга салу турында"
Төп эшләүчеләр	Сарман муниципаль районы башкарма комитеты, Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгың Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районында Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе
Программаның максаты	- авыл хужалыгы продукциясен конкурентлыкка сәләтлелекне арттыру; - терлекчелекне үстерү өчен уңай шартлар тудыру
Программаның бурычлары	- продукцияне житештерү күләмен арттыру; терлекләренң продуктивлыгын арттыру нигезендә - нәселле һәм продуктив эре мөгезле терлекләр санын

	арттыру; - хужалык итүнең кече формаларын үстерүне стимуллаштыру
Программаны гамәлгә ашыру сроклары	2018 - 2022 еллар
Финанслау күләме һәм чыганаclarы	Финанслау күләме - 100 мең сум. Чыганаclar: - жирле бюджет акчалары. - авыл хужалыгы предприятиеләре һәм урта һәм урта субъектлар акчалары кече эшкуарлык; - башка бюджет һәм бюджеттан тыш акчалар.
Программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижеләре	- авыл хужалыгы продукциясенең тулаем күләме арту; - эре мөгезле терлек һәм сөт житештерүне арттыру; - эре мөгезле терлекләрнең баш саны арту.
Программаны гамәлгә ашыруны тикшереп тору	Программаны гамәлгә ашыруны тикшереп торуны Сарман муниципаль районы Башкарма комитеты башкара

Өлеге программа «Авыл хужалыгын үстерү турында» 2006 елның 29 декабрдәге 264 номерлы Федераль закон таләпләрен исәпкә алып эшләнде, «2013-2020 елларга авыл хужалыгын үстерү һәм авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарларын жайга салу дәүләт программасы» таләпләре нигезендә программа:

а) муниципаль районның авыл хужалыгын үстерүнең максатларын һәм төп юнәлешләрен, каралган чараларны гамәлгә ашыру механизмнарын билгели;
б) авыл хужалыгын үстерүнең төп күрсәткечләрен һәм фаразын, максатларны, бурычларны, нәтижелелек күрсәткечләрен һәм чыгым йөкләмәләрен үз эченә ала.

«2018-2022 елларга Иске Имән авыл жирлегенең сөт юнәлешендә терлекчелекне үстерү» муниципаль программасы авыл хужалыгы продукциясенең конкуренциягә сәләтлелеген арттыруга, терлекләрнең продуктивлыгын арттыру нигезендә терлекчелек продукциясен житештерү күләмен арттыруга юнәлдерелгән. Программаны гамәлгә ашыру түбәндәгеләргә мөмкинлек бирәчәк:

- авыл хужалыгы терлекләренең сөт санын арттырырга;
- савым сыерларының продуктивлыгын арттырырга;
- сөт сату күләмнәрен киңәйтәргә;
- килеп чыккан эре мөгезле терлекләр санын һәм аларның сыйфатын арттырырга (тереклек итәргә сәләтле бозау алырга);
- бозауларның уртача тәүлеклек артуын арттырырга;
- сыерларның һәм таналарның продуктивлыгын арттырырга
- савым сыерларыннан файдалану срогын арттырырга (7-8лет);
- сатылган сөтнең күләмен һәм сыйфатын арттырырга;

Программа шулай ук авыл хужалыгы житештерүнен нәтижелелеген арттыру, кече хужалык рәвешләрән һәм шәхси хужалыкларны үстерүне стимуллаштыру өчен гомуми уңайлы шартлар тудыруга юнәлтелгән.

1. Программаның максаты.

Әлеге программаның төп максаты - сөт терлекчелеген тотрыклы үстерү өчен шартлар тудыру, эре мөгезле терлекләрнең нәсел һәм продуктив сыйфатын арттыру һәм аларның санын арттыру, терлекчелек продукциясенң үзкыйммәтен киметкәндә һәм терлекчелек керемлелеген үстергәндә житештерү күләмнәрен арттыру.

Сарман муниципаль районының Иске Имән авыл жирлегә терлекчелек тармагын үстерүнең төп юнәлеше - авыл хужалыгы оешмаларында булган терлекләрнең баш санын саклап калу һәм аны шактый арттыру.

Халыкны югары сыйфатлы азык-төлек продуктлары белән гарантияле тәмин итү өчен, 2022 елга барлык төр хужалыкларда терлекчелекне үстерүнең максатчан күрсәткечләренә ирешү планлаштырыла.

2018-2022 елларга терлекчелек тармагының продуктивлылығын һәм тотрыклылығын күтәрүгә, терлекләрнең сакланышын яхшыртуга һәм тотрыклы эпизоотик иминлекне тәмин итүгә, терлекләрне тоту шартларын яхшыртуга, табышлылығын күтәрүгә, шулай булгач, товар житештерүчеләр өчен терлекчелекнең жәлеп итүчәнлеген арттыруга зур әһәмият бирелә.

Терлекчелек продукциясен житештерүнең артуы, нигездә, терлекләрнең продуктивлылығын арттыру исәбенә булачак. 2022 елга планлаштырылган:

- бер сыердан савымны 4950 килограммга житкерергә;
- эре мөгезле терлек ите житештерүне башлангыч башка 22 кг кадәр арттырырга;

3.Программада каралган чаралар.

Терлекчелек продукциясен житештерү күләмнәрен арттыру терлекләрне яңадан житештерү, терлекләрне баланслы тукландыруны арттыру, тармакка зооветеринар хезмәт күрсәтүне яхшырту, хезмәт житештерүчәнлеген арттыру, терлекчелек объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү исәбенә күздә тотыла.

Моның өчен беренче чиратта яңа прогрессив технологияләрне гамәлгә кертүгә, шулай ук терлекләрне тукландыру дәрәжәсен күтәрүгә һәм тоту шартларын яхшыртуга юнәлтелгән ресурсларны сак тоту буенча кайбер чаралар күрергә кирәк. Ресурсларны сак тотуның төп юнәлешләреннән берсе - нык азык базасы булдыру, ел әйләнәсе бер типтагы терлекләрне ашату. Хайваннарның продуктивлыгын арттыруга, азык чыгымнарын киметүгә, шулай булгач, терлекләрне туклыклы матдәләр, микро- һәм макроэлементлар, протеин, алыштыргысыз аминокислоталар, витаминнар буенча тукландыру рационын арттыруның икътисадый нәтижелелеген арттыруда хәлиткеч әһәмияте бар. Шуңа бәйле рәвештә терлекчелектә стратегик юнәлеш булып тулы кыйммәтле катнаш азык һәм баланслы өстәмәләр (БВМД һәм премикслар) куллану тора, бу хужалыкларда жирле азыкны максималь кулланып, катнаш азык житештерү өчен кирәк.

100 анага кимендә 100 баш бозау алу максатында ана сыерны нәтижелә файдалану өчен шартлар тудыру зарур, аларның сакланышын 100 % тәшкит итә.

Авыл хужалыгы хайваннарының аталануын арттыру - терлекчелекне интенсификацияләү факторларының берсе. Бу эш нәтижәсендә терлекләргә катнаш сөтчелек юнәлешендә тулысынча алыштырачаклар.

Программаның социаль-икътисадый әһәмияте сөт терлекчелеген интенсификацияләү дәрәжәсен арттырудан гыйбарәт. Нәселле сыерлар саны арту белән бергә төп көтүнең продуктивлыгы арта. Программаны гамәлгә ашыру сөт житештерү һәм сату күләмнәрен арттыруна ярдәм итәчәк.

Авыл хужалыгы житештерүен алга таба үстерү буенча агросәнәгать комплексы алдына куелган бурычларны уңышлы үтәү хәлиткеч дәрәжәдә АПКның һәр хужалыгының һәм предприятиеләренә квалификацияле кадрлар белән тәмин ителешенә, шулай ук аларны әзерләү дәрәжәсенә бәйле. Шуңа бәйле рәвештә, авылда кадрлар белән эшләр - аграр сәясәтнең аерылгысыз өлеше.

Авылда авыл хужалыгы хезмәтенең кыйммәтен төшерүдә, аның үсешенә мотивацион механизмнарының көчсезләнүендә, авыл жирлегендә тормыш итүнең ижтимагый яктан кулай шартлары булмауда чагылган вәзгыять авыл жирлекләренә тотрыклы үсешенә социаль-икътисадый шартларын формалаштыруда тоткарлык булып тора.

Булган мөмкинлекләрдән нәтижәле файдалану, жирле үзидарә органнарына ярдәм итү, бюджеттан тыш инвестицияләргә жәлеп итү куелган максатка ирешергә мөмкинлек бирәчәк.

Программаны гамәлгә ашыру кысаларында түбәндәгеләр күздә тотыла:

- терлекләргә ашату дәрәжәсен күтәрү һәм аларны тоту шартларын яхшырту;
- терлекчелек фермаларын модернизацияләү өчен заманча технологик жайланмалардан файдалану;
- нәселле терлек сатып алу;
- хужалык итүнең кече формаларын үстерүне стимуллаштыру;
- хужалыкларның керемнәрен арттыру.

Жирле бюджет акчалары исәбеннән субсидияләр шәхси ярдәмче хужалыкларга һәм крестьян (фермер) хужалыкларына авыл хужалыгы терлекләрен тотуга, ит терлекчелеген һәм сөт житештерүен үстерүгә ярдәм итү күздә тотыла.

4. Программаны гамәлгә ашыру механизмы, гамәлгә ашыру белән идарә итү һәм аны гамәлгә ашыруның барышын тикшереп тору

Программаны гамәлгә ашыру механизмы катнашучыларны сайлап алуны тәмин итә торган чаралар системасын, финанслау чыганакларын билгеләүне һәм Программادا каралган иң мөһим проектларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыруны үз эченә ала.

Программаның беренче чираттагы бурычларыннан берсе - Дәүләт хакимиятенең федераль органнары, Татарстан Республикасы Дәүләт хакимияте органнары, муниципаль берәмлекләр карамагындагы финанс һәм башка ресурслардан нәтижәле файдалану, шулай ук икътисадның шәхси секторыннан өстәмә ресурслар жәлеп итү.

Программаның нигезенә бүленә торган ресурсларның, компетенциянең һәм анда катнашучыларның жаваплылыгы даирәсенә туры килү принцибы салынган.

Программаны нәтижәле гамәлгә ашыру өчен Башкарма комитет Программа чараларын финанслау буенча дәүләт заказчысы булып тора, шулай ук

Программаның максатлары һәм бурычлары нигезендә аның чараларының нәтижәлелеген тулы операция һәм максатчан тикшереп тора.

Программаны гамәлгә ашыру йомгаклары буенча башкарма комитет Программаны гамәлгә ашыру барышы һәм финанс чараларынан файдалануның нәтижәлелеге турында билгеләнгән тәртип нигезендә еллык хисап төзи. Түләnmәгән чаралар турында хисап бер ел эчендә беркетелергә тиеш.